

Мирјана Јевтић

КАФАНА У ЊУЈОРКУ

(носталгична драма по мотивима
интернет-прича Џоа Молера)

МИРЈАНА ЈЕВТИЋ је рођена у Шапцу. Завршила је Филолошки факултет у Београду, на Одсеку за југословенске књижевности и општу књижевност. Ради у Шабачкој гимназији као професор књижевности. Пише драме, комедије и едукативне драме за децу, приче и новеле.

До сада је објавила књиге кратких проза: *Дијџитал* (Апостроф, Београд, 1997), *Чешкање* (Апостроф, Београд, 1997), *Две зунзаре на облаку* (Апостроф, Београд, 1998), *Кује за рај* (Апостроф, Београд, 1999), која садржи и две комедије, *С.О.С. Код невине рибице* (Заслон, Шабац, 2002), у којој су присутне три комедије и *Искорак у сиварносћ*, изабране драме, (Заслон, Шабац, 2004), *Мушки разговори*, кратке приче (Интелекта, Ваљево, 2007) и *Танго дел Амор*, кратке приче (Графампромет, Рума, 2009) Објавила је и две књиге прича за децу, које су преведене на енглески језик: *Шта највише не волим* (Апостроф, Београд, 1997) и *Дечак Мамбо и ђуска на облаку* (Апостроф, Београд, 1997).

Приредила је Нушићеву *Аутибиографију* под називом *Нушић у XXI веку* која је изведена у Шабачком позоришту, као низ других текстова који нису објављивани.

Мирјана ЈЕВТИЋ

КАФАНА У ЊУЈОРКУ
(носталгична драма по мотивима интернет-прича
Џоа Молера)

ЛИЦА:

Време садашње:

ЏО, средовечан тип

ЏИМ, средовечан тип

Време прошло:

ЏО, младић

НЕНА, девојка

ЏИМ, младић

ЏЕЗЕБЕЛ, девојка

НИКОЛА, Џоов отац, пилот из Параћина

ДЕСАНКА, Џоова мајка

Сцена је оскудна, један прашњав шанк на коме су флаше и чаше, сто и столице.

Радња се дешава у Њујорку у напуштеној кафани за рушење.

Запамћење. Чују се два мушка гласа, док се на платну виде две мушке сенке у разговору.

ПРВИ: Шта да радим, бре, човече, кад је волим, мислим, ту своју земљу, нисам ваљда последњи Мохиканац... Про-
вео сам поред своје Мораве читава два месеца, ужи-
вајући у сваком њеном таласићу, ослушкујући њен
тихи ход...

ДРУГИ: Ало, пријатељу, бежи одавде, овде је мртво море...

ПРВИ: Ја сам биљка која се није примила у туђини, корени су
ми дубоко овде, припадам тој пуклој Србији. Није ми
јасно да после двадесет година немам осећај да при-
падам овој богатој земљи Америци и великом граду
Њујорку, који су ми понудили колачић среће... Не,
ништа ме не може купити...

ДРУГИ: Ало, пријатељу, не чујеш ме добро, овде мртво море,
жабокречина, чамотиња... Шта бих ја дао да сам у
Њујорку...

ПРВИ: Питам се: да ли се овакав смор и инадија, попут мене,
може купити? Тешко, брате, тешко... Можда неком
преваром, мувањем, лудилом... Не, моје срце куца само
овде!

ДРУГИ: Ти ме, бре, човече, не чујеш! Јебеш ти овај Парафин и
Београд кад немаш ни пребијену кинту у џепу, а кри-
миналци и неки назови бизнисмени ти кроје капу!
Жена ми говори да сам јој живот сјебао, деца гледају
изгубљено... Ово је мртво море, лудило...

ПРВИ: Можда, али ја без ове “жабокречине” и “мртвог мора”
не могу да дишем... Драги мој, брате, Свето Мајмуне...

ДРУГИ: Бежи, брате мој, Џо Молеру, бежи док можеш... Шта
бих дао да сам на твом месту...

*Почиње музика Бијелоџ дуџмеџа “Шта бих дао да сам на њвом
мјесту”. Светло је све јаче и на сцени се појављује човек с кофером
у руци. Шета се и загледа напуштеном кафану.*

ЏО: (За себе)
Овде нема никога, али успутне шљокаре нису губиле
време.
(Завирује)

Могуће је да има још пића, за нас носталгичаре, који увек нађемо разлог да се враћамо у завичај и да то залијемо...

(Улази, али заспијаје јер угледа непознатог човека, иакође с кофером у руци)

Радознало се посматрају и почиње неки усиљен безвољан разговор.

ЦИМ: Мистер, шта гледате? Кафана не ради...

ЦО: Видим да не ради...

ЦИМ: Шта ту има да се гледа?

ЦО: Ништа посебно, али још увек је ту шанк, столице, флаше... Па, ето, до врага, гледам... Нису још све флаше празне...

ЦИМ: Хмм, флаше још нису све празне,
(Завирује)
у праву сте!

ЦО: Жедни? Врата су нам отворена...

Погледају се истовремено.

ЦИМ: Изгледа да нам је неко учинио услугу?!

ЦО: Ма не, био је жедан, као и ми сада, и свратио... Ионако ће багер ускоро покупити све... Видите онај црвени знак "икс" горе на кафани, значи за рушење.

ЦИМ: Да, багер ће покупити све...
(Замишљено)

ЦО: *(Улазе, он ђере чаше и сића ђиће)*
Жедни? Виски или шљивка?

ЦИМ: Шљивка, мистер?

ЦО: Цо, мистер?

ЦИМ: Цим, мистер Цо! У здравље, да још дуго живите!

ЦО: И ви, да још дуго терате по овом свету! Има у животу још лепих понуда...

Истовремено: Живели!!!

Седају за сто, прелатходно одувају прашину и одлажу кофере у сипрану.

ЦО: Путуете? Мислим да сам вас овде раније виђао?

ЦИМ: Путујем, после дуго времена... Да, Цо, добио сам овде посао пре двадесет две године као жутокљунац. Пошао сам у Калифорнију код неког рођака и требала ми је

кента за пут. Али, дешава се да...
(Застаје одсушно)

ЦО: Па, јесте ли отишли у Калифорнију?

ЦИМ: Не, нисам... Мислим, могао сам, али онда сам упознао њу, Џезабел...

ЦО: Џезабел... Остали сте због Џезабел? Још једна шљивка?

ЦИМ: (Додаје чашу и ЦО сипа и себи и њему)
Џезабел... Била је права дама у овом смрдљивом бару, три степеника укопаном у земљу. Дошла је из Пенсилваније после смрти мужа који јој је оставио само дугове. Спријатељили смо смо се и бранио сам је од насртљивог газде, Италијана пуног као брод. Није га хтела...

ЦО: И, и, Циме...

ЦИМ: Да, затим смо се преселили код ње у Мот стрит, да бисмо делили кирију... А после, отерала је газду до врага јер је била једна од оних ретких, поштених... Остали смо обоје без посла и одлазили у нека складишта по бонове за храну. У том најцрњем јаду родила се љубав јача од најхладније зиме. Али, презимели смо је, стиснути једно уз друго... Да, љубав је чудо...
(Музика, рок балада)

ЦО: Да, љубав је чудо!
(Некако за себе)

Сећам се једне зиме и једне Нене! Нена је волела Бранка Миљковића и Десанку Максимовић и студирала је књижевност... Још увек постоји једна жута клупа, тамо негде далеко поред реке, на којој пише "Цо воли Нену". Фарбају је, али натпис остаје.

ЦИМ: И где је сад та Нена?

Застамњење кафанског амбијента и појављују се млади ЦО и Нена на сцени испред.

ЦО: (Долази раширених руку)
Нено, Нено...

НЕНА: (Нежно ђура његове руке од себе и говори Десанкине стихове)
"Не, немој ми прићи! Хоћу издалека

да волим и желим твоја ока два.
јер срећа је лепа само док се чека,
док од себе само наговештај да.
Не, немој ми прићи...

ЏО: *(Неспрљиво је жрли)*
Не, нећу ти прићи, али волећу те до краја живота...

НЕНА: Џо, буди небо, а ја ћу птица...

ЏО: Да бићу небо и птица која лети по теби.
(Пољуби је у врати)

НЕНА: Џо, немој никад да ме оставиш!

ЏО: Како може небо да остави птицу?

НЕНА: Мој Џо, моја птицо, одлетећеш...

ЏО: Да, али повешћу своју птицу са собом...
(Грле се и зашамњење)

Поново се види кафана и чује се неки ситари у рок, а Џо и Џек ситају једном другом шљивку и наздрављају. Зажрле се и шапшу један другог по рамену.

ЏИМ: Хеј, Џо, ма до врага оно мистер... Ми смо наши, Срби!
Живели!
(Куцање, испијање)
А где је сад та Нена?

ЏО: Моја Нена? Као што сам и обећао, повео сам своју птицу са собом... Ту је, у мом срцу, моја жена. А твоја Џезебел?

ЏИМ: Џезебел, да, била је ту...

ЏО: Зар те оставила?

ЏИМ: Не, отишла је... Од тога ни моја љубав није могла да је сачува.
(Плаче, музика – уи балада)

ЏО: Није ваљда...

ЏИМ: Да, од рака... Пре годину дана...

ЏО: Није ти лако, Џиме...

ЏИМ: Хм, да, волела је живот та моја Џезабел, волела је проводе, лепе хаљине, позориште, живот и, нажалост, мене! Зашто није отишла са власником оног бара који је био лудо заљубљен у њу и живела живот о којем је

сањала. Тада сам решио да се попењем на мост и да скочим... Затим је дошла полиција и одвела ме код судије који је, вероватно, имао искуства са свакаким лудацима. Питао ме што сам желео да се убијем...

ЦО: И? Шта си му рекао?

ЦИМ: Да сам се уплашио, да сам хтео да побегнем из ружног филма, да имам девојку која има рак... Али, коначно сам схватио да сам некоме потребан... Судија, који је имао довољно искуства са себичњацима и плашљивцима попут мене, рекао је да помогнем девојци јер је то једина права ствар коју могу да урадим у животу. И тако, поново сам се родио...

ЦО: *(Досија им њиће)*

Знаш, једном сам то осетио на сопственој кожи. Пробудио сам се у зноју и у кошмару слушао мајчине речи: Ти си моја кућа са десет спратова, ти си мајчина срећа, ти си мајчина нада. Ко ће мајку да чува кад остари, ко ће мајку да сахрани кад умре? А ја сам рекао да не желим да умре и да живи довека! И, обећала ми је. Плакао сам, јер предосећање не вара...

ЦИМ: Мислиш, предосетио си да ће умрети... Био си уплашен као и ја, кад сам хтео да се убијем?

ЦО: Да, једне ноћи у кафани причао сам о дојењу, а неки дрипци су се смејали... А ја сам се осећао као дете на њеним грудима и знао сам да је губим... Ја сам сисао до друге године и сећам се да сам је јурио по дворишту и вукао за сукњу.

(Почиње њиха музика)

Она би ме узимала у наручје, стављала ми сису у уста, а ја сам само бректао као машина. Ту је пролазио Лаза поштар, Јоца Пацер, швалер, па Миле Црни... Они су зевали и добавивали: што дојите толиког коња, он треба да се жени? А моја мајка им мушки одбруси: ма немој, да нећеш и ти мало?

Обојица се засмеју, наздрављају један другога.

ЦИМ: Мајка ти је била сјајна жена... Тако пуна духа, а ја своју нисам ни запамтио. ЦО, ти плачеш?

ЦО: Не, то су сузе радоснице, јер нема свако такву мајку. А сутрадан сам добио телеграм од рођака да ми је мајка на самрти. Нашао сам је у једној болничкој соби у

раздрљеној и уфлеканој спаваћици. Рекла је тихим гласом: Ја сам једна измучена мајка, удовица. Ставио сам главу на њене усахле груди, као некад, и послушкивао како живот из ње одлази. После сам дуго и тихо плакао...

Зајамњење. На сцени се појављује млади Џим, луђа са рукама у џејовима. Подиже поглед и дозива Џезабел, прво њихо, а онда све гласније. У сусрет му ирчи девојка и зрле се.

ЏИМ: Све сам средио, остајеш у овој болници и немој да ме изневериш. Људи су побеђивали и теже болести.

ЏЕЗАБЕЛ: Зар сам те некад изневерила, победићемо, јер ја сам већи рак од тог рака и појешћу га... Него, Џиме, чиме ћемо платити? Ни за кирију немамо...

ЏИМ: Ма није проблем, ти си моја срна, нежна и јака... Знаш, смислио сам да имамо кућу у Тексасу, хипотека и слично. Слагао сам ону бабу са шалтера и попунио оне глупе формуларе... Знаш, мало ми је досадно без тебе. Нема жене да звоца, Џиме склони ципеле, Џиме, опет си заборавио да купиш млеко, Џиме, Џиме, Џиме... *(Обоје се засмеју)*

ЏЕЗАБЕЛ: А кад стигну рачуни, ова болница је скупа, шта ћемо? Није она за нас, беспариће који натежу од данас до сутра... Џиме, не заборави да нахраниш мачку и папагаја. Џиме, носи топле чарапе, Џиме, немој да се прехладиш, Џиме... Бојим се, ово лечење је луксуз...

ЏИМ: Џезабел, да Џезабел, можда си у праву, живот је луксуз, здравље је луксуз! Али, ја те волим Џезабел и лагаћу и преварићу и украшћу, само да оздравиш...

Они се полако удаљавају и несћаје свако на своју сцџрану. Музика, уи-рокс. Поново се види кафана и Џо и Џим који досићају себи њиће и делују њомало љрићићо.

ЏО: Живели! За сутра, када више неће бити ове кафане!

ЏИМ: Живели!
(Наљло засћаје)
Ено је, ено је, а толико сам је дуго тражио.
(Усћаје и узима са шанка између флаша једну њо-жућелу фотћографију)
То је моја Џезабел, моја нежна и храбра срна!
(Пружа слику Џоу)

- ЏО: Лепа је... Колико има времена откада је умрла?
- ЏИМ: Тачно годину дана, дуго се борила, била је храбра моја Џезабел... Све смо победили, и социјално осигурање и хипотеку, али...
- ЏО: Дошао си по ту слику?
- ЏИМ: Не, дошао сам да се опростим од овог места где сам је упознао. А слику сам некада давно ставио ту и заборавио где је... Хтео сам да увек буде поред мене, зато ће поново бити у мом новчанику, а сутра ће овде бити гомила цигала и иструлелих греда. Све ће отићи до врага...
- ЏО: Осим те слике и успомена...
- ЏИМ: Да, осим те слике и успомена... Али, дуго је до зоре, живели Џо! Причај ми...Идеш ли често тамо, у завичај... Ја немам кога да посетим сем гробова...
- ЏО: Да, идем и увек ме нешто вуче назад... Сећам се како смо као деца питали чика Симу, железничара, када иде воз за Холивуд... Човек се укочио од смеха, а ја сам тад помислио, видећемо: ко се последњи смеје, најслађе се смеје!
- ЏИМ: И ја сам имао сличне снове, каубојце, волео сам Џона Вејна...
(Устјаје и клаи се љријијио)
Имао сам пластични пиштољ... Џо, изазивам те...
- ЏОЛ (Устјаје, крећу у сусрет један дружо ме као на двобој)
Ја и моји другови из детињства, Мика, Мита, Главац, Света писали смо писма познатим холивудским глумцима. Тако сам ја добио од Мике добио адресу од Гари Купера и ноћима сам сањао како Гари снима неки холивудски филм и замишљао како у паузи чита моју разгледницу. Затим се смешка и одговара ми:
(Снимљен дубок мушки ѓлас)
Хеј, Џо, шта чекаш, Холивуд је спремам, пораста још који инч и да те видим овде. Пуно поздрава, твој Гари Купер!!!

Џо и Џим се смеју и наздрављају.

- ЏИМ: И ето, Џо, живимо амерички сан... Где су сада ти наши Гари и Вејн... Расплинула се слика као мехур од сапунице и били смо и гладни, на улици, радили смо сва-

шта... Ни за лекове нисмо имали, здравље је приви-
легија одабраних...

ЦО: Да, у праву си Циме, побегли смо од кризе и рестрик-
ције, од редова за кафу, хлеб, дуван... Сећам се када сам
водио течу код лекара двапут су ме враћали са шалтера
по неке округле печате. Бирократија, брате, папири,
свуда је исто срање... Али, не могу ја без свега тога, то
ми је у крви... И идем опет... Него, имамо ли времена за
још једно пиће? Ко зна, хоћемо ли се икада у некој
кафани срести?

ЦИМ: Имамо, неће још тај багер... Ето, кренеш једним путем,
требало је одем у Калифорнију код свог богатог ро-
ђака и завршим у кафани, упознам Џезабел... Опет сам
сам и на почетку. Можда ћу и ја ускоро доле, можда се
предомислим.

ЦО: Кад год кренем доле, сетим се приче једног старог
очевог пријатеља који ми је причао о мом оцу пилоту,
којега нисам запамтио... Причао ми је да су пилоти
чудна сорта, воле небо и лепе жене...

Затимњење. Никола и Десанка, Цоови родитељи.

НИКОЛА: Твој отац нам није дао благослов, али мене мираз не
занима. Ја волим тебе, Десанка, и то је сасвим довољно
да будемо срећни и имамо породицу...

ДЕСАНКА: Осећам да ћу ти родити сина... Само, ако те позову у
рат, како ће син без оца... Сакриј се негде!

НИКОЛА: Слушај ти, Десанка, видиш ли ту кутлачу? Ето, то је
твоје оружје, тиме ратуј и баратај! А видиш ли ову
пушку, то је моје оружје и тиме ратујем и баратам.
Ради шта хоћеш, ја идем на фронт, добио сам позив.
(Одлази)

ДЕСАНКА: (Осџаје сама и сџавља руку на сџомак)
Осећам да га више нећу видети... Жена која воли то
зна... Збогом, Никола!
(Одлази)

*Виде се ЦО и Цим, џошово су засџали за сџолом у кафани. Чује се
џиша музика и дечији џлас.*

- ГЛАС: *(Off)*
 “Сећам се Бадње вечери шездесет и неке, када је силно вејао снег. Ишао сам са мајком код тетка Наде која нас је увек дочекивала раширених руку. Када сам појео своју омиљену посластицу, розен тарту, узео сам стари албум пун пожутелих слика и ту је стајао, он, мој отац у униформи, висок, са еполетама и сабљом, снажан и јак, благог погледа... А онда сам на образу осетио пољубац и осетио како ме је повео за руку да правимо Снешка и да се грудвамо... Он је намерно промашивао и смејали смо се... Затим ме је мајка помазила по коси, а ја сам схватио да сам задремао. Али, мој отац је био са мном, и то је била моја тајна...”
- ЦИМ: Скоро ће зора и морамо се растати. Џо, драго ми је што смо провели ову ноћ у кафани, у српској кући... У мени си пробудио сећања... Хтео сам да те питам, да ли ти је мајка била лепа, као што је била велика и храбра?
- ЏО: Била је најлепша од свих жена и сви говорили да личи на Риту Хејворт, чувену глумицу. И дуго ме је чувала без оца, а онда се удала за Стевицу, мог очуха, пропалог богаташа, са шармом Клерка Гебла...
- ЦИМ: А какав је био, тај шармер који је твојој мајци украо срце? Мислим, да ли те је волео...
- ЏО: Живот с њим био је и рај и пакао и сећам се да је мајка говорила да “мора нешто да се трпи синко, мора неко да нас штити” и временом сам заволео Стевицу и његову хармонику на којој је лепо свирао и певао. Мислим да ме је волео, јер је после смрти моје мајке рекао да после шест недеља одлази за њом. И, одржао је обећање, угасио се као свећа...
- ЦИМ: Дивно је кад имаш сећања, а ја имам само своју Џезабел... Тужан сам што сам је изгубио, али срећан сам што сам је имао... Живела моја Џезабел!
(Наздрављају)

Већ је увелико свануло и они се спремају да крену. Пића више нема и љолако крећу најложе. Одједном се Џо насмеје и Цим засмее.

- ЏО: Хеј, целу ноћ смо пили и сећали се, а нисам ти испричао ону причу о поклонима, и тужна је, и смешна! Спремам се једном да кренем на пут и мој мали рођак пожели хеликоптер... Спакујем ту велику кутију и дете

се радовало као нико... А ја сам био срећан, као и сваки далеки рођак из Америке...

ЦИМ: Па, шта си му сад понео...

ЦО: Ништа... Једне ноћи ме је назвао мој брат од ујака и сручио ми у лице гомилу увреда: слушај ти, усрани Американац, онај твој хеликоптер улетео је у излог робне куће и морам да платим штету од 500 евра, а ти ћеш да ми пошаљеш 700 јер је и телефон скуп. А после сам хтео да га пошаљем у “три лепе”... Следећи пут купим клинцу чоколаду и дам му 20 долара, које мајка одмах заплени због кризе, а дете зове и плаче...

ЦИМ: Е, Цо, чудан смо ти ми народ, ми Срби, никако нам не можеш угодити. Не ваљаш кад дајеш, још гори си, ако не дајеш... Ништа ја то више не разумем, а можда ме је зато моја Џезабел и волела... Смејала се и плакала...

ЦО: И тако Циме, стриц из Америке више не носи поклоне, да деца не плачу... Нарочито не оне што разбијају излоге, америчке авионе и хеликоптере који су нам већ довољно штете нанели, бомбардере... Чујеш ли, Циме, изгледа да иде багер?!

Чује се појмула бука која се све више појачава.

ЦИМЕ: У праву си, Цо, то је багер... Опет ће разорити још једну кафану, још једну српску кућу, али ми остајемо...

ЦО: Саградићемо нову, Циме... Дођи, да се загрлимо пријатељу и немој да се изгубиш у овим туђим Америкама...

Пријатељи се ојраишљају, бука је све јача и сцена се зајамњује. Зашим се чује глас.

ГЛАС: (Off)
“Ипак, завичај је, завичај, па макар био и мртво море, како каже мој друг Света... Али ја без тог мртваг мора и те жабокречине у срцу, не могу. Ништа моју Србију не може заменити јер ја сам непоправљиви носталгичар и хвалим и псујем свој народ!

Музика, уи рок носилџија.